

15
DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,
DE
SANGUINE NOBILI,
Vom
Nedelichen Seblüt,

Quam
AUSPICE DEO PROPITIO,
Et Consensu atque Auctoritate Gratiſſæ Facultatis Medicæ,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,
P R Æ S I D E

DN. D. MICHAELE ALBERTI,
SACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB.
CONSILIARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFES-
SORE PUBLICO ORDINARIO, ETC.
FACULT. MEDICÆ SENIORE
DECANO SUO SPECTATISSIMO,

Domino Patrono, Præceptore ac Promotore suo, omni honoris cultu proſequendo,

PRO GRADU DOCTORIS
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILE-
GIIS DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,

HORIS LOCOQUE CONSVETIS
ANNO MDCCXLV. D. MAJI
Publicæ ac placidæ Eruditorum ventilationi ſubjicere

RESPONDENS
M. CAROL. FRANC. VINCENTIUS LANDANY,
H U N G A R U S.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
TYPIS JOH. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

PROOEMIUM.

Obilitatis humanæ vel stemmatis, aut nativitatis, sive animi, sive nominis, sive virtutum fuerit, eximia inclaruit & innotuit æstimatione, ut ut nonnunquam illa, quæ physica aut generis est, præ hac, quæ moralis existit, præter meritum magnis extollatur laudibus, ideoque dotes corporis celebritati virtutum præferantur: quare nobilitatis fulgor & gloria modo in virtutibus majorum, modo in imaginibus, modo in nativitate corporali, modo in fallaci fortuna, modo in sanguine quæritur, licet nobilis æque ac ignobilis inter stercus & urinam formetur, & post omnem felicitatis humanæ splendorem vanitas vanitatum, pulvis & umbra evadat: hinc recte CHRYSOSTOMUS *homil. 5.* inquit: *nobilitas seu bonitas cognatorum non valet, nisi fuerimus nos ipsi boni.* Sed dum nobi-

nobilitas non in robore & proceritate corporis, nec in sanguinis temperie consistit, ideo dignius generosæ qualitatis statuendum erit principium atque fundamentum: quare STOBÆUS *serm 84. de Democrito* testatur, quod *pecudum nobilitatem in bona validoque corporis habitu consistat, hominum clarum nomen avorum, sed probitas magnos, ingeniumque faciat: unius hominis celebritas, dignitas & iustitia non alterum clarum & præstantem reddit: talia etenim bona & dona inter amicos non sunt absolute hæreditaria aut communia.* Vitia vero & errores frequentius & facilius ab hominibus per nativitatem communicantur & propagantur, quam virtutes. Nobilitas igitur non in carne & sanguine fundata est, sed quod SENECA *Lib. 3. de benef. c. 28.* edixit, veritati congruit: *eadem omnibus sunt principia eademque origo: nemo altero nobilior, nisi cui rectius ingenium & artibus bonis aptius.* Generatim quidem nobilitas in physicam & moralem distingui potest; illa de præstantibus corporis qualitatibus, hæc de virtuosa & generosa mentis celebritate prædicatur; hinc utraque nobilitas interdum in uno subiecto conjuncta, in alio vicissim disjuncta invenitur. Quemadmodum autem ex uno sanguine omne hominum genus oritur, ita vix in sanguine aut corpore nobilitas s. *evyveitico* aut præcellens dignitas inquirenda est, quoniam homines stemmate ignobiles interdum meliorem, temperatiorem & puriorem sanguinem habent, quam nonnulli gente & nativitate nobiles possidere solent. Sicut porro multi de sanguine nobili & nativi-

tivitate nobili glorientur, & homines civicos alto supercilio a tergo adspiciunt, ita medici ad imitationem hujus præsumptæ prærogativæ & affectatæ arrogantiaë improprio & mutuatio significatu de sanguine generoso, spirituofo & nobili altifona canere & prædicare sciunt præconia, unde virium naturalium præstantiam, roboris vigorem & cimelium, nec non vitæ ac sanitatis fundamentum, gazophylacium & firmitatem derivare volunt. Quod autem sensu morali de vera nobilitate CHRYSOSTOMUS in *Martbaum* edixit: quod *ille clarus, ille sublimis, ille nobilis sit, qui dedignatur servire vitis, nec ab eis superari patitur*, idem sensu physico de sanguine nobilitando valet, qui vitiosas & perniciosas substantias constanti se. & excretionem excutit ac removet; inde vita & sanitas manet salva & integra. De nobilitate Romanorum constat, quod fundata fuerit jure imaginum, aut qui majorum suorum habuerunt imagines, quæ in atrio domus erectæ fuerant; & quemadmodum atrium ab atro dictum, ideo tales imagines fumosæ vocabantur. Ita Patricii nobiles fuerant, tanquam magistratus membra, ut ædiles, curules, prætores & consules. Germanorum nobilitas autem militiae suam originem debet. Sicut autem secundum *SENECAM Epist. 34. non atrium plenum fumosis imaginibus nobilem facit, & nemo in nostram gloriam vixit, nec nostrum est, quod ante nos fuit, animus potius nobilem facit, ita nobilitas corporis physica non quærenda est, in imagine sanitatis, nec externa similitudine, qua nonnulli homines athleticæ sani apparent, de quibus ta-*

men HIPPOCRATES *Sect. 1. aphor. 3.* ita sentit: *in exercitantibus boni habitus ad summum progressu, periculosi, si in extremo fuerint. Non enim possunt in eodem manere, neque quiescere: Cum vero non quiescant, neque ultra possunt in melius proficere, reliquum igitur in deterius.* Sanguine etenim turgentes & rubentes genæ, non nobilitatem & perfectionem sanitatis comprobant, quia sæpe hic splendor externus caducus est & brevi deflorescit: quare sola externa signa non generosum & nobile reddunt corpus, dum secundum OVIDIUM *L. de Ponto non census, nec clarum nomen avorum: sed probitas magnos ingeniumque facit, & secundum JUVENALEM Satyr. 8. rota licet veteres exornent undique cæca avia, nobilitas sola est atque unica virtus.* Et quemadmodum olim novi apud Romanos nobiles dicebantur, qui suas tantum imagines habebant, quorum majores nullos magistratus curules, nec ædilitatem, præturam, censuram, vel consularum obierunt, ita nova illa sanguinis nobilis & generosa prædicari potest qualitas, quæ instabilem, volatilem & ambiguum præsentat splendorem, licet fundamentum & origo ejus nullam nobilitatem testetur, dum videlicet talis sanguis nunc floridus & vividus apparet, qui ante intemperatus exitit, & mox iterum morbosas assumit affectiones, sicut in hypochondriacis, hepate & splene laborantibus, mensium & hæmorrhoidum vitiiis affectis, concoctionis turbis oppressis, biliosis affectibus agrotantibus, sanguinis scorbutica intemperie afflictis, observare licet: quicumque itaque sanguis irregulari
mori

motu afficitur, ac instabilem temperiem continet, is
 surdus & mutus appellari potest; sicut *mutus & sur-*
dus olim dictus fuit *sanguis ignobilis, plebejus*, nullo
encomio clarus & celebris, apud STATIUM *Theb. L.*
XI. v. 284 HORATIUM *L. 1. Sat. 3. v. 99.* ab hoc distin-

guitur sonorus, i. e. veris, certis, evidentibus effecti-
 bus atque usibus clarus atque probatus. *vid. BAR-*
THIUS animado. L. 4. Quam pretiosus ceteroquin
 & ad vitam ac sanitatem naturalem necessarius est
 sanguis, ut ipse Sapientissimus & Benignissimus
 Creator sanguinem, vitam & animam arcto vinculo
 naturali ordine combinaverit, sicut VIRGILIUS
Lib. IX. Æneid. animam purpuream nominat, LAC-
 TANTIUS autem *L. de opific. Deic. 17.* magnam dis-
 crepantiam inter animæ & sanguinis substantiam in-
 dicat, nihilominus autem sæpe in homine, genere &
 stemmate nobili, ignobilis scaturit sanguis, & in alio,
 nativitate ignobili ortus, nobilis ebullit cruor, ut huc
 quadret effatum apud VALERIUM MAXIMUM
Lib. III. c. 4. Sæpe evenit, ut & humili loco vari ad summam
dignitatem consurgant & generosissimarum imaginum fetus,
in aliquod devoluti dedecus acceptam a majoribus lucem in
renebras converrant: quare HIERONYMUS ad *Celan-*
ziam inquit: *Summa opud DEUM nobilitas est, clarum*
esse virtutibus. Hanc duplicem nobilitatem animi &
 corporis conjunxit SOCRATES *suscitanti quid nobili-*
tas esset, respondit: anima & corporis bona temperius, teste
 STROBÆO *Serm. 84.* Quanta autem convenientia
 & differentia inter animi & sanguinis nobilitatem sit,
 aut quomodo moralis & physica discrepet aut con-
 veni.

veniat, id argumentum peculiari indiget scrutinio; idque saltem hac occasione pro themate & Specimine Inaugurali, quod edendum mihi est, selegi, ut *generosam* sanguinis qualitatem indicem, aut quid de SANGUINE NOBILI medica cognitione sentiendum sit, explicem. Cui conatui ut Summus universi Rector & Director exoptatu successu annuat, devotis suspiriis optamus & rogamus.

§. I.

Quando de Sanguine *nobili* & *nobilium* differere constituimus, ante significabimus, *qualem nobilitatem in sanguine* intelligamus. De dignitate *moralis* ac *gentis* & *stemmatis* vulgo asseritur, quod *nobilitas* ejus cum *sanguine* propagetur, unde communis provocatio innotuit, man sey von adelichen Geblüt, von adelicher Geburt, Stamm und Herkunft, quasi hæc *moralis* dignitas *sanguini* adhaereat & *implantetur*, & cum hoc per naturalem generationem atque partum propagetur, quasi hæc nobilitatis dignitas, sicut peccatum originale & animo & corpori communicetur: illud igitur pro bono & dono, hoc pro malo & damno communicativo & *hereditario* habetur: quæ præsumptio de nobilitate *moralitatis*, sanguini implantata, cum DIOGENIS opinione, qui animam sanguinem esse tradidit, vid. SALMASIUS *Comm. in Simplic. p. 178.* aut ex Stoicorum sententia, qui *animam sanguine nutrivit* asseruerunt, convenit: Sed dum *nobilitas* est affectio *moralis* & non *physica*, ideo improprie & sensu *allegorico* ad *sanguinem* refer-

refertur: quare *mores* nobilium non a sanguine *efficienter* oriuntur; sed ab *animo virtuoso*, generoso, aut nobili, proveniunt. Nobilitas homini non est *naturalis & essentialis*, sed *adventitia*. Sanguis vero communi medicorum suffragio causis *naturalibus* in homine adscribitur; quare Sanguis *nobilis* significatu *metaphorico* a medicis is appellari potest, qui multis laudabilibus, temperatis oleosis, balsamicis, blande sensus ferientibus, salino sulphureis, fibras motrices rescipientibus & roborantibus gaudet principiis: Sanguis *nobilium* is audit, qualem *gentes* nobiles pro differentia *temperamenti, diætæ, vitæ generis, regiminis, concoctionis, virium, excretionum* possident. Quemadmodum prædicatio Sanguinis nobilis *impropria* est, ita hanc allegoriam ad nostrum scopum applicabimus: vocamus itaque *Sanguinem nobilem, humorem corporis humani naturaliter rubicundum, ab ingestis, nobilibus familiaribus, paratum, ad diversas vitæ, sanitatis & morum mutationes contribuens*: vulgo igitur *nobilis* sanguis *metonymice* accipitur, velut *prædicatum*, aut adjunctum, pro *Subiecto* pro homine *nobilitatis dignitate* & simul nobilibus, generosis, præclaris & selectis donis, moribus, virtutibus & meritis coruscante. Hæc consideratio nititur illa connexa contemplatione, qua *Sanguinis & mentis* aut *morum*, nec non *Sanguinis & sanitatis* harmonia observatur: inde innouere provocaciones & accusaciones eines lustigen, schwermüthigen, heroischen, geilen zc. Blutes, vel ut veteres enunciarunt, qualis *cibus talis chylus, sanguis & sanitas*. Magis vero usu receptum est nobilem sanguinem de *virtutibus heroicis* ac præclaris *meritis* prædicare, sicut communiter id quod *preiosum* ac præcellens quoad qualitates

litates est, *nobile* vocatur, velut nobile ingenium, nobilis facies, effigies, nobile factum, nobilis resolutio, nobiles mores, nobilis generosusque obitus: quicquid igitur clarum, *illustre, excellens*, infigne est, id *noscibile, norum & nobile* prædicatur: quare non solum homines *nobili genere nari* inclarescunt, sed & qui *animo nobiliores*, quam *gente* existunt, sicut juxta VELLEJUM *id nobilissimum est, quod optimum est*. Nec nobilitas solum in bono significato accipitur, sed & sensu *laro* eminenti & *distincto*, aut plane *ironico* in *malam* partem trahitur, velut nobile *faeinus, vitiis nobilem* se præbere, ein edles Fruchtgen: quo pertinent locutiones nobilis virgo, nobile scortum, nobile sermonum flumen, nobilis rhetor, par nobile fratrum: sic VIRGILIUS *Lib. 1. Aeneidos Acesten. a Trojano sanguine clarum* prædicat, SENECA *in Octavia Actus. sanguine claro genitum* allegat: ita apud authores prædicatio *clari & nobilis* sæpe copulatur, quin ipsa *nobilitas clara* saluatur: præterea VALERIUS MAXIMUS *Animum* nobilem vocat, LUCANUS *Corpus* nobile appellat: PLINIUS *Lib. 20. c. 18. Medicamenta, L. 19. c. 5. L. 23. c. 8. Herbas, CORN. CELSUS L. 5. c. 23. Anridora*, VIRGILIUS *Sanguinem nobilitatis* dignitate concelebrant. Medicis per familiare quam est, *remedia* ad PLINII & ARISTOTELIS imitationem *nobilita* dicere. Quod autem ad *Sanguinis nobilitatem* attinet, tunc de illa TIRAQUELLUS *de nobilitate c. 4. n. 1. & cap. 23. n. 22. ex Hostiensis* testatur: *nihil aliud est humana nobilitas quam vota: & qui superbie de nobiliori sanguine, dici potest, quod de nobiliori stercore inrumescit: porro: hæc ille qui & ipse dicit sanguinis nobilitatem non aliam esse, quam stercoreis & faroris: igitur nobilitas morum plus prodest quam*

quam genitorum, nobilitas etenim sola est, quæ moribus or-
 nat: teste ALBERICO, aut juxta SALII effatum: non est no-
 bilis, qui de nobili vitæ genere est, nisi & ipse bonis polleat
 moribus. Dum vero medice de Sanguine nobili differere
 placet, hinc paucis & in limine testamur, quod nec sci-
 entia, nec ars medica quicquam nobilitati derogat, ve-
 rum rectius illam ornet, illustret & confirmet, id quod
 differte & solide probavit TIRAQUELLUS l.c. cap. 31. de
 reliquo PLUTARCHUS Lib. contra nobilitatem inquit: San-
 guis non nobilitat, sed virtus: idem asserit RODERICUS
 ZAMORENSIS Lib. 1. Speculi humanæ vitæ, inquiens, nec
 divitiæ, nec externus Splendor, nec opipara mensa, nec San-
 guis fervens, sed quæ moribus animum ornat, nobilitatem
 producit.

§. II.

Generosa stirpe profecti sicut splendore nominis, fa-
 milia & honoris eminent, ita quoad plurimam partem bo-
 nis animi & fortuna præstant & gaudent, unde magnam
 auri argentique vim atque copiam possident, propterea-
 que laute, si non multi luxuriose vivunt & si non manife-
 stos excessus committunt, tamen regulas diætericas non
 sollicitè observant, nec non quoad animi affectiones, ut
 & diætæ & virginis congruum usum variis offensionibus
 se submitrunt, inde Sanguis nobilis non raro ignobilis red-
 ditur: etenim ob celsum Stemmatis fastigium, distinctum
 domini gradum vel possident, vel affectant, ob quam
 prærogativam facile & sæpe ira excandescunt & nimio hu-
 jus affectus gradu flagrant, ideoque inurgescentem, im-
 petuosum & inquietum sanguinem recuperant, das Blut
 wallet in ihren Adern, nec facile ejus affectus frena coer-
 cere

cere & constringere possunt : non paucos *fastus* inflat,
 ut altis superciliis a tergo multa adspiciant, ideoque dum
 altius spirant, sanguinem etiam spirant, atque in *proprium*
 æque ac *alienum* sanguinem grassantur & *tumultuantur*.
 Quod autem *fortunata* vitæ conditio multos ad volupta-
 res seducat, communis est observatio, quibus *illecebris* sæ-
 pe nobiles subjiciuntur : quantum autem *voluptuosæ* cogi-
 tationes & libidinosa actiones ad sanguinis *perversam* ma-
 ximeque præjudiciosam commotionem valeant, quoti-
 diana testatur observatio. Quid quod dum nobiles, pro
 reliqua *indolis* suæ *activitate* aut interdum *inconstantia* &
 varietate *multis intenti* sunt conatibus & negotiis, ita
 animus *distractus* ad varios seducitur & allicitur affectus,
 qui singuli diversimode *sanguinem efficiunt*, vel impellen-
 do aut a centro in *peripheriam* transferendo, vel *reducen-*
do, vel *orgastica* inturgescencia commovendo, vel *rarefa-*
ciendo, vel *incrassando*, vel ad varias *stagnationes*, *opple-*
ziones & *stases* disponendo, vel multa *bile* commiscendo,
 vel alia *intemperie* inquinando, unde aut *rubor* aut *pallor*,
 vel *rigor*, vel *inflatio*, vel multiplex *coloris* & *caloris* na-
 turalis mutatio oriuntur, ut propterea *ordo* & temperies
motorum & functionum *vitalium* & naturalium valde *alte-*
rerur, sanitasque lædatur. Nonnulli inter nobiles ho-
 mines valde *superciliofi* sunt, ut civiles vel honestæ pro-
 sapia, vel ex ima vulgi fece personas contumeliose, quip-
 pe ex ignobili sanguine ortas, abjecte æstiment, tractent
 & pavonis pompa fastuose admirationem & adorationem
 indiscretam postulent & expectent ; quibus si talis cultus
 & promiscuum obsequium denegatur, nec præstatur, *ira-*
cundo, *imperioso*, inquieto & *impatienti* affectu, ad modum
aulici

aulici illius ap. Assuerum Amaris, in magnam animi & sanguinis inturgescentiam effervescent. Quo magis autem moralibus & sensualibus suis operationibus nobiles eminenter sensibiles sunt, eo certius omnes mores, inclinationes, pariter affectus sanguinis commotiones, gradu atque respectu differentes, in consensum trahunt, ita ut in rebus secundis & adversis indies hanc ob causam varias alterationes experiantur, ideoque semper animi & sanguinis inquietudinem sentiant. Ita enim nobilitatis status crebriores causas, occasiones & objectorum species offert, quæ ad molestas & successive morbificas sanguinis commotiones, a naturali ordine discedentes, disponunt. Pretiosa igitur virtus est, si personæ nobili stemmate nate ac tali sanguine præditæ, animum tranquillum, pacatum, temperatum & continentem possident. Magnum enim inter animum & sanguinem intercedit commercium: hinc HIPPOCR. Lib. de Corde §. 8. 2. 11. 12. asserit, quod illustri substantia ex sanguinis discretione nata, sit animæ nutrimentum, quod assertum suo calculo probare vult GALENUS Lib. 3. de decret. Plat. & Hipp. præterea idem HIPPOCR. Lib. de flat. §. 20. 2. 3. & Lib. 1. de morb. §. 28. 2. 2. testatur, quod sanguis multum ad prudentiam conferat: Sic Rabbi Abraham in Esaiam sanguinem vocat fortitudinem & vitam hominis, & Suida referente DIETERICO in Fabr. Hipp. n. 15. p. 112. Sanguinem nominat animæ rotis & hujus præcipuorum in operando organorum, nativi calor & spiritus domicilium & pabulum. Quo magis igitur animus operosus est, eo solertior, auctior & agilior est motus sanguinis, & vice versa; quo floridior, mobilior, nobilior & subtilior est sanguinis qualitas, eo alacrior, ope-

rosior & *praestantior animus* existit; quæ *quodiana* observatio manifesta relatione, conciliatione & demonstratione ad sanguinem nobilem, generosum & spirituosum applicari potest.

§. III.

Quod & quid *Sanguis* ad diversos *mores* conferat, tam in *Philosophia morali*, quam *Medicina*, indagine digna est observatio, quæ præsentis disquisitioni admodum congrua existit. Et cum plurima fere nobilium subjecta sanguine, ita dicto *spirituoso*, fluido, valde sulphureo gaudent, ita *generatim mores nobilium* celeres, agiles, prompti, *sereni*, presentes & *praestantes* existunt. Eximius sane est *nexus animam* inter & *sanguinem*; & dum *cerebrum officina* operationum *mentis*, adeoque *morum* existit, ita sanguis, qui sua qualitate *materiali*, i. e. mixtione & consistencia, nec non affectione *virtuali*, i. e. *motu*, plurimorum *organorum functiones* afficit & concernit, etiam in *cerebro* diversis *alterationibus* ansam præbet: ita v. g. sanguis *spissus, viscosus*, ponderosus, *difficulter* per cerebri vasa circulum servans, ad *tristes, anxias, rimidas*, sollicitas, *oppressas*, obscuras cogitationes disponit; vicissim sanguis per *cerebri vasa* sanguifera temperate, *ordinate, libere, facile*, leniter progrediens, ad operationes *animi tranquillas*, ordinatas, morigeras, *moderatas*, flexiles, placidas, *serenas* invitat: uti contra sanguinis motus in *cerebri canalibus imperuosus*, inquietus, rapidus, præcipitatus, vehemens & flagrans ad motus *animi audaces* impatientes, excedentes, inconstantes, fugitivos, imo plane crudeles & *furiosos* allicit & seducit. Ita porro Sanguis tardius & difficiliter & inordinatius per cor, hepar, lienem transiens,

ad

ad anxias, meticulosas, tristes, suspicaces, diffidentes & afflictas cogitationes contribuit; id quod etiam contingit, si in nobilioribus talibus organis concretiones *polyposæ* adsunt, quæ transitum sanguinis valde impediunt: huc pariter spectat, si in toto corpore vasa sanguifera exilia, gracilia, angusta & valde tenera sunt, per quæ sanguis difficulter progreditur, unde iterum cogitationes oppressæ, obscuræ, confusæ, timidæ originem ducunt & occasionem capiunt: in quibus porro sanguis per cerebrum & cor celerius, fortius & operosius procedit, in illis deprehenditur animus heroicus, intrepidus, audax, præceps, vehemens, impatiens, quæ subjecta experiuntur fortiolem & largiorem motum & progressum sanguinis ad organa genitalia, illa deprehenduntur magis voluptuosa, lasciva & naturali instinctu generatrice magis prædita: inde igitur magnum commercium inter mores animi & sanguinem elucescit. Quemadmodum autem fortes generant fortes, ita nobili sanguine nati, sæpe heroico i. e. calido aut cholericico, aut sanguineo temperamento præditi sunt, quod per generationem propagatur in prosapiam, cujus sanguis propterea strenuo & fervente motu circularatur, unde etiam mores ejus connato temperamento conformes & generosi existunt: nec negandum quidem est, quod in prolifera stirpe interdum ob varias causas parentum temperamentum & animum quidam infantes non recuperent, ideoque ignobiles, plebejos, incultos & rudes mores exerçant, quorum sanguis & animus iterum consentiunt. In qua contemplatione igitur multum nativitati tribuendum est; ut quamvis a patre quidem sanguis non propagetur, attamen sæpissi-

me

me temperamentum, *mechanicum* & *organicum* corporis; vitæ naturalis & morum, sive gradus, ordinis & proportionis motuum transfertur: Matres autem særui suo, quem in utero alunt & asseruant proprium & genuinum sui corporis sanguinem communicant, & cum hoc varias *corporis* qualitates propagant & ad *animi* affectiones quadantenus disponunt, idque vi illius commercii, quod animam inter atque sanguinem intercedit, ideoque RODER. a CASTRO *de Meteor. Microcosf. Lib. 2. c. XV. p. 87.* inquit: *quod Sanguis sit instrumentum animæ & sequatur animæ motum*, licet sanguis non efficienter, sed Platonice errore, animam afficiat, sed alia causa mediata constat, qua spirituale & materiale subiectum connectuntur. Inde generice innotescit, quod dum nobiles *utriusque* sexus *peculiares*, stemmati suo respondentem, mores, inclinationes & passiones habent, Sanguis etiam eorum hoc respectu variis modis genti nobili conveniat, atque ita inter nobilitatem animi & *nobilem sanguinem* memorabilis nexus observari & indicari queat.

§. IV.

Sanguis porro pro discrepantia *ætatis*, *temperamenti*, *sexus*, *diætæ*, regiminis, vitæ generis, climatis, anni temporum, loci, aeris mixtione & consistencia differt: hac diversa qualitate corpus vivum sensibile diversimode afficit & ad varios motuum gradus allicit: sicut juxta trivialia medicorum dogmata sanguinis acrimonia, famigeratum genus nervosum stimulans, ad varios dolores & motus disponere dicitur: sic etiam Sanguis in infanti ætate lubricus, laxus, mollis, pinguis, mucaginofus, magis ad membrorum imbecillitatem & sensuum torporem atque

que somnolentiam disponit. Juniorum hominum sanguis laudabilis & sanitati conveniens fluidus & subtilioribus salino-sulphureis, pinguibus principiis, quæ nonnulli medici balsamica, spirituosa, aut generosa nominant, permixtus, ad fortes, strenuas, expeditas atque citatas actiones disponit. Senum denique Sanguis intemperatus, acris, viscosus ad tardas, difficiles, impeditas, inordinatas operationes ansam præbet, id quod brevibus saltem significare & simul probare placuit, quod Sanguis diversa qualitate mixtionis s. temperiei & consistentiæ s. fluiditatis ad differentes animi aut mentis operationes causam suppeditet: Hæc observatio facili negotio cum reliquis respectibus temperamenti videlicet, sexus &c. conciliari potest. Si igitur quidam nobilium a teneris molliter, indulgenter, laxè & libere educantur, ita non modo mobilem, volatilem, inquietum, ebullientem & fervidum sanguinem acquirunt, sed etiam sec. proverbium levem sanguinem, levem animum, leicht Blut, leichten Muth, impetrant: qualis igitur sanguis intrinsicus in corpore adest, nim. qui perquam mobilis est, organasticis commotionibus & exæstuationibus obnoxius, huic qualitati etiam animus suis operationibus & moribus adsuescit: inde accusationes man habe einen stüchtigen Sinn, man sahre geschwind auf, habe eine hiefige Stirne, fomme bald in die rage, werde leicht aufgebracht &c. qui contra ob minus secundam fortunam & indigentiam nobiles quidem nativitate, ignobili vero, plebeja & vili educatione fruuntur, illi ab aliis quidem sæpe a tergo altis superciliis adspiciuntur, ut huc valeat VALE-
RII HERBERGRI effatum in der Trauer-Binde *Part. 4.*

C

conc.

conc. 29. p. 322. Wann die jegige Welt von Edelleuten horet, so dencket sie bald, der muß viel Geld und Lager-Groschen haben, wo nicht, so ist er ein Kraut-Junker, ein Krippen-Reuter: deinde vero ignobilem, vilem, plebejum, famelicum & intemperatum sanguinem, indeque & ex parte similes viles, plebejas & agrestes facultates mentis & mores obtinent. Quemadmodum porro discreta mixtio sanguinis visu, gustu & olfactu ab extra percipitur, ita eadem etiam *intrinsicus* subtili tactus sensu deprehenditur, quia interna corporis structura, æque sensibilis est: sec. hanc distinctam perceptionem mores etiam instruuntur, modificantur & æquiparantur: ita v. g. Sanguis majori feri subtilioris & acrioris copia referus, aut uberiori bilis quantitate remixtus fibras nerveas & carneas morrices teneriter sensibiles intensius & constantius stimulat, inde eadem fibræ magis stringuntur & membra propterea fortiori motus gradu instruuntur, cum qua præstantia & fortitudine in instrumentis, crescit & consentit animus; quare tales homines, iracundi, impatientes, operosi, vehementes, præcipites &c. evadunt: ubi frustra objectio formatur, quasi talis observatio, asfertio & interpretatio propterea veritati consona non sit, quia prædictus & acensatus partium stimulus non emittent, nec cum crassiori reflexione percipitur; sed quid de motu humorum, cordis, intestinorum, de antipathia cum certis subtilissimis vaporibus, exhalationibus & odoribus dicamus, qui non crasso sensu percipiuntur, ergo non propterea illi motus & mutationes succedunt? Huc etiam pertinent observationes parallelæ, quod multa copia seminis, semen intensius commotum &

& ut aiunt orgasmico aestro effervescens lasciviæ & libidinis affectum excitet, accendat & augeat; quod cum lacte bilioso, libidinoso, tristi, ærumnoso, sedato, temperato, pacato &c. similes mores iracundiæ, lasciviæ, tristitiæ, tranquillitatis &c. communicentur: *conf. DN. D. PRÆSIDIS disp. de Jure Lactanzium medico.*

§. V.

Quorum hominum igitur animus generosus, nobilis, virtuosus, heroicus, præstans, fortis ac strenuus est, horum sanguis etiam nobilis, mobilis, flammeus, subtilis & ita dictus spirituosus & generosus existit: ideo ex sanguinis qualitatibus indoles animi cognosci & dijudicari potest: *conf. CAMERARIUS Syllog. Memorab. Cent. X. part. 59. pertinet huc Jessenii a JESSEN assertum diff. de sanguine e vena secta: Sanguis inquit, præter corporis consuetudinem, mentis quoque manifestat indolem. Sensit istud de naz. bom. Hipp. idque libro singulari, cui titulus, quod animi mores corp. temper. sequantur, confirmavit GALENUS. ARISTOTELES quoque in Physiognomonicis pariter a corpore animam, ac hoc ab illa mutari affirmavit: cui & Avicenna dictum hoc, sicut animam corpus sequitur in suis actionibus, ita anima corpus in ipsius passionibus consensit: ita etiam asserit HELIODORUS Lib. V. Æthiop. quod Sanguinis intuitus Sapientiæ & audaciæ chalybs sit, vid. plur. DN. D. PRÆSIDIS Semiologia Sect. IV. p. 95. FIENI Semior. Part. alt. Sect. 4. c. 1. §. 2. sq. p. 262. sq.* Animus enim, nec solum nomine, nobilis, sub reliquo naturali sano statu sanguinis motum alacriorem, fortiorem citatiorem, solertiorem & præstantiorem in consensum ducit; quamvis haud negandum sit, quod nonnulli homines no-

miue nobiles, *ignobilem* tamen *indolem* possideant: huc spectat effatum prædicti VAL. HERBERGER *Magnal. P. XI. n. 45. p. 921. a.* Wer edles Geblütes ist, der sey auch edles Gemüthes; es reimet sich übel adelich Geblüt und bauerisch, tölpisch Gemüth: & in der Trauer-Binde *Part. 2. conc. 22. p. 273 sq.* Wer Blut edel ist, der thue seinen ehrlichen Ritterstand keine Unehre an: edles Geblüt und bauerisch Gemüth reimt sich nicht zusammen. Sicut etiam sanguis causa coloris naturalis & individualis est, ita e colore faciei iudicium de sanguine & ex sanguine de indole animi, aut qualitate morum ferre licet: sic color puniceus, in Davide, A. Iexandro M. Artila, Tamerlano &c. animum fortem, strenuum, bellicosum, heroicum, audacem, intrepidum, excelsum & generosum prodit; saturate & effuse rubicundus color indolem hilarem, jucundam, luxuriosam; lividus, aut violaceo rubens, affectum tenacem, suspicacem, avarum, timidum, diffidentem, consortia fugientem, solitudinem amantem &c. testatur. Sicut porro *non omnium* nobilium sanguis *generosus* est, ita nec *animus singulorum promiscue nobilis* existit, id quod ex externo intuitu colligere licet, inde dictio orta, aus diesen oder jenen Gesicht sehe was edles, vornehmes, hohes *ic.* oder niederträchtiges, verächtliches, gemeines, geringes, grobes, bauerisches *ic.* aus: quemadmodum igitur atrium imaginum non per se nobilitat, ita inter animum & sanguinem harmonia requiritur: quare ex sanguine nobilium iudicare licet, an animus etiam nobilis, an ignobilis existat: & idem color sanguinis in certis subjectis inconstans & variabilis perinde affectuum dominantium proditor est: quare motus sanguinis æqualis, temperatus, constans & ordinatus, si-

miles

miles qualitates coloris naturalis inferens, tales etiam mentis affectiones significat; frequens vicissim coloris mutatio, aut sanitaris instabilem conditionem, aut affectuum animi dominium restatur. Inde liquet, quod non solum sanguinis copia, color, consistentia, temperies & motus, sed etiam illius consensio cum moribus in nobilitate illius agnoscenda & dijudicanda, respici debeant; in harum qualitarum vero iusta & prudenti conciliatione & applicatione dignior respectus habendus est motuum horumque relationis & proportionis ad materialem sanguinis substantiam & constitutionem, quoniam sua virtute naturali, materiali & propria sanguis haud mores alacres, hilares, liberales, placidos, humanos, sedatos, securos, voluptuosos, aut festinantes, praecipites, impatientes, audaces, inquietos, vehementes, iracundos, nec sollicitos, diffidentes, suspicaces, taciturnos, anxios, meticulosos, aut ignavos, tardos, incuriosos, somnolentos, stupidos, duros, fastidiosos, insensiles, abjectos, oriosos, rædiosos &c. efficere, sed principaliter animam, tanquam veram, solam, proximam causam harum affectionum efficientem, eo allicere, & sicut sensum movens aliud objectum, disponere solet: de qua consideratione solide & diserte egit B. STAHLIUS *diff. de Fundamento moralitatis in Sanguine, conf. Epist. mea de Commercio animæ cum Sanguine.*

§. VI.

Præterea ex historia naturali norandum est, quod sec. diversam relationem mediante sensatione aut aestimatione anima rationalis cum discretis materiis discrepantes actiones exequatur: ita homines plebeji diæta crassa &

cruda utentes, aere non selecto, sed sæpe impuro ac denso, cæteroque vitæ genere duro fruentes, ut plurimum moribus incultis, barbaris, agrestibus, impolitis & tenacibus præditi sunt: inde etiam constat, quod pro varietate loci, climatis, regionis, territorii, diætæ, vitæ generis, mores incolarum ex parte discrepent, licet educatio, exempla, imitatio & consuetudo huc pariter aliquid contribuant; sicut homines cum animalibus brutis frequentius conversantes, eorum qualitates imitantur, imo aliquando plane brutescunt. Ita enim quædam ingesta spirituosâ, generosâ, sanguinem commoventia, fibras motrices stimulantia, ad mores vehementes, impatientes, immoderatos, præcipientes, iracundos, impetuosos & imperiosos contribuant: dum contra pabulum asinum qualitates asininas causatur. Sic porro copiosâ bilis animi motus iracundos; largus & subtilis humor seminalis libidinem; spissus, viscidus sanguis metum, mœrorem, anxietatem, sollicitudinem &c. abundantia seri volatilis instabilem, fugacem, præcipientem &c. animi affectionem provocant, aut pro concursu causarum deliria, maniam, melancholiam, fatuitatem, insaniam lascivam &c. excitant: huc quadrat observatio quod morsus canum & luporum iracundorum, famelicorum, rabiosorum in læsis subjectis mores talium animalium provocent: non minus specificum virus diverforum animalium, velut serpentum, viperarum, araneorum, bufonum, tarantularum, aut certorum vegetabilium v.g. Napelli, cicuræ, solani furiosi, mandragoræ &c. specificas mentis erroneas qualitates causantur: huc quadrat SENNERI iudicium *Prax. L. I. Part. 2. c. 31. qu. 15.*

nullius

nulius animalis sanguis sine incommodo bibitur, docetque experientia, sanguinem animalium, potissimum calentem & spirituosum haustum magnam in corpore mutationem efficere, posseque inde Lycanthropias & Galiantropias excitari, ita ut homines eorum animalium mores referre incipiant, conf. JAC. THOMASII disp. de transformatione hominis in bruta. Non minus antiquiores medici certis materialibus mediis virtutem lætificantem, libidinem aut venerem lenientem, animum rescipientem, sensoria roborantem &c. tribuerunt, ut nihil de MARBODÆI, BACCII, BOOT, CARDANI, GESNERI, THEOPHRASTI, opinionibus dicamus, qui miras & incredibiles vires de certis lapidibus & gemmis tradiderunt, quibus diversas animi facultates afficere & efficere dicuntur: sicut quædam remedia, sanguinem valde commoventia, ipsum animum inquietant; bilem augentia & impellentia, affectum iracundiæ & impatientiæ movent; semen augmentantia & commoventia, ad affectum libidinis & insomnia lasciva irritant. Similem comparatam efficaciam & clandestinam communionem cum animo habent alimenta & potulenta: sic alimenta sicca, crassa, dura, viscida, frigida ad Melancholiam, spirituosâ, generosâ, vinosâ, aromaticâ, amara, acria, pingua, oleosâ &c. ad choleram, valde nutrientia, gelatinosâ, temperata pingua, medulloso, lactescentia ad Sanguineorum mores disponunt: Ideo non solum moralis institutio & educatio ad certas mentis qualitates disponit, sed etiam physicæ causæ multiplici modo ac exemplo eo contribuunt; hinc gentes, sylvis ac montibus circumvallatæ, mores sylvestres, agrestes & incultos assument, aut homines in locis paludosis,
 humi.

humidis, vaporosis, in aere denso, crasso, vappido, nubilo, nebuloso, fumoso, humido, frigido vitam degeneres, duros tales & semibarbaros mores nanciscuntur, id quod populi, in locis borealibus & maritimis viventes, suo genio testantur: huc allegare placet assertum BARTHO-
LINI lib. de sangu. vesito p. 15. *observarum nuper inter experimenta transfusoria delirantem quendam infuso sanguine ovillo placatum, agni mansuetudine quasi inducta: nam ad sanguinis conditionem mores efformantur. Puella quaedam uratislaviensis epileptica, ebibito sanguine felino, felis naturam induit ex intervallo, Et quod id animal in adibus solet, imitabatur, voce, saltu, gestu, vestigiis, mures in silentio venata in angustiis etiam foraminibus: & p. 84. quod autem esu sanguinis reddentur homines immaniores, refertur Dio.*

§. VII.

Reciproca igitur datur & observatur ratio & relatio animi in sanguinem & hujus in illum, sicut haecenus indicatum fuit: quare nobilis, generosus, virtuosus, heroicus, acris, strenuus nobilium animus, motum sanguinis æque strenuum, alacrem, vegetum, robustum, præstantem, constantem & assiduum connexum habet; vi ejusdem connexionis etiam specialis diæta cum animo consentire solet; qualis enim diæta, talis sanguis, qualis sanguis talis mentis qualitas observatur: hinc diæta vilis, famelica, valde tenuis, macilenta, indigens, angusta sanguinem intemperatum, minus spirituosum magisque crudum & terrestrem & ita etiam animum abjectum, torpidum, durum, stupidum, incultum & crassum causatur. Quoniam vero nobilium diæta ut plurimum laeta, generosa,

rosa, pinguis, apiciana, delicata, interdum plane gulo-
 sa & luxuriosa est, ideo sanguis inde proveniens pin-
 guis, spirituosus, in orgasmum pronus, mobilis, ebul-
 litioni & excandescentiæ admodum obnoxius, animus
 insuper excitatus, imperiosus, impatiens, præceps, fu-
 gitivus & ad varios affectus proclivis existit: hinc eje-
 ctamenta a nobili quidem stermate & semine nata, a for-
 tuna autem derelicta & tenui sorte pressa, cum mancipiis
 vero, equisonibus, stabulariis & vulgi sæce frequentius
 conversantia & victitantia, partim ob exempla & imi-
 tationem, partim ob vilem dietam sanguinem & mo-
 res plebejos atque rudes & agrestes nanciscuntur. Sic-
 ut porro nobilibus ob frequentem venationem usus syl-
 vestrium animalium aut ferarum perquam familiaris eva-
 dit, ita sanguis principiis sylvaticis & efferis largius per-
 mixtus in corpore generatim, in cerebro autem & sy-
 stemate nervoso specialem effectum habet, insuper ve-
 ro ad feroces, audaces, barbaros, vehementes & impa-
 rientes mores disponit: enim vero fera è pabulo sylvestri,
 herbarum, radicum, corticum, fruticum, germinum
 &c. vario sapore & odore præditorum, necessarium &
 quotidianum alimentum acquirens, similia sylvatica
 principia chylo & sanguini communicat. Ea propter
 antiquiores medici certis ægris medico scopo & respec-
 tu carnes ferinas modico usu ordinarunt; quæ contra
 quotidiano usu non solum vilescunt, sed diversis muta-
 tionibus ansam præbent: quemadmodum morali intuitu
 HIERONYMUS *Epist. 4. ad Salvianum* inquit: *procul sint
 a conviviiis tuis phasides aves, crasse turtures, attagen Jo-
 nicus & omnes aves, quibus amplissima patrimonia avo-
 lant.*

lant. Sic HIPPOCRATES *Lib. 2. de diæta, animalia quæ in sylvis & agris pascuntur, sicciora vocat.* Carnes ferarum quadrupedum communiter densiores, duriores & viscidiores sunt, tanto magis si annosiora fuerint animalia; hinc HIPP. *l. c.* ipsis tribuit qualitatem alvum indurantem, GALENUS *de ren. aff. c. 26. de bon. & vit. succ. c. 8. de alim. fac. L. 3. c. 2.* ORIBASIVS *L. 2. collect. 28.* AETIVS *tetrab. 1. serm. 2. c. 121.* PAULUS *L. 1. c. 84.* testantur, talem carnem crassam & ad sanguinem melancholicum gignendum idoneam esse: frustra igitur PLINIUS spem facit, carnem cervinam longævitatem procurare, quia cervus longævus evadit: recte autem SEBIZIVS *de alim. fac. Lib. 3. c. 4. p. 660.* excipit: *quasi vero unius animalis vivacitas transe- ret in alterum.* Id vero sedulæ observationi inclarescit, victum talium sylvestrium & indomitum animalium variis mutationibus in œconomia vitali ansam præbere, quæ pariter in sanguinem redundant & fatis sæpe animum in consensum trahunt: quid quod dum nobilium diæta communiter non simplex, vilis & tenuis, sed varia, miscella, aulica & diversa qualitate consistentiæ, saporis, odoris & contentorum est, ita huc quadrat, quod PAULLINI *Cenz. 1. obs. 85. p. 108.* urget, memorabili elencho contra ciborum varietatem & diætam luxuriosam: *si in unam eandemque ollam simul conjiciam bubulam, suillam, aguinam, vitulinam, cervinamque carnem, lucios, coneros, buryrum, caseum, poma, vinum, cerevisiam dicens: venite vos studiosi culina, videre & gustate, quam suavia hæc sunt miscellanea, quam delicata fercula! quid vos ad hæc? alter, credo, speret in me, alter pelvim posceret, omnesque crucem mihi figerent.* Talis latrina ventriculus
simpli.

simplicitatis nescius. Vah! quam bella animalcula nascuntur ex ingluvie. Vade modo in aulas Principum & videbis integrum nosocomium, cachecticis, hydropicis, arrhizicis, nephriticis & ejusmodi tumuli Candidaris repletum, ob solam intemperantiam & simplicitatis fastidium &c. Qualis igitur sanguis ex ejusmodi diæta promittendus & expectandus erit, talis etiam erit sanitas mentis atque corporis.

§. VIII.

Nobilis itaque sanguis nobilem etiam mentem quædantenus promovens, postulat & supponit temperatam diætã, quæ ventriculum non aggravat, digestionem sublevat, functiones se- & excretorias faciliat, vires roborat & conservat, corpus purum reddit, humores in convenienti temperie & fluiditate, solidas partes in congrua permeabilitate & flexilitate, motus singulos in adæquato ordine continet atque ita sanitatem corporis promovet & fuleit; hinc etiam animus in decenti temperatura, moderatione & continentia persistit, adeoque *mens sana in corpore sana* permanet: id quod toties & disertius DN. D. PRÆSES in dissert. hujus argumenti explicavit & probavit: mirum igitur esse haud potest & *debet*, si nonnulla subjecta turbulento, inquieto, impatienti, impetioso, impetuoso &c. animo prædita sunt, si non solum intemperata, luxuriosa & confusa diæta fruuntur, sed etiam sanguinem inde intemperatum, modo acrem & volatilem, modo viscidum, crassum, terrestrem & impurum colligunt; hinc inordinati hujus morus oriuntur: nunc orgasmica ebullitione, alibi tarda & impedita progressione, modo suspecta stagnatione & accumulatione,

D 2

iterum

rerum molesta congestione &c. afficitur: ob id organa & viæ modo irritantur & offenduntur, modo nimium implentur, distenduntur & onerantur, per consensionem vires alterantur, sensatio & æstimatio moleste afficitur, animus propterea turbatur, angitur aut ad aliam mutationem & plane confusionem allicitur. Sanguis præterea & mixtione & consistentia temperatus communiter temperatum & ordinatum motum tam sanguinis ipsius, quam reliquarum partium solidarum & functionum comprehendit; inde etiam ut plurimum animus tranquillus, quietus, placidus & moderatus existit, quæ qualitates generales deinceps mores nobiles, generosos, virtuosos, judiciosos & præstantes una causantur. Quicumque porro aliqualem animi sui moderationem, correctionem, emendationem & quietationem optant & admittunt, illi præter *moralia* subsidia, etiam physica & materialia adminicula usurpent: ex hisce imprimis conducunt talia, quæ bonam sanguinis qualitatem procurant: Sic animus audax, furiosus, præceps, impatiens, immoderatus, impetuosis temperari & leniri potest diætâ tenui, victu leniente, diluente, non valde pingui, nec liberali nec valde aromatificato, sed modice acidulato, nec potu generoso aut spirituoso, rectius aquoso, virando omnia sanguinem valde impellentia aut calefacientia, seligendo potius talia alimenta & potulenta, quæ sanguinis motum in temperato gradu & successu conservant, quæ feri organici excretionem per diaphoresin & diuresin modice & constanter promovent, ejusque sanguinis temperatam mixtionem & adæquatam consistentiam producere adjuvant: nam calefacientia ingesta cum animo flagrante non conveniunt: Ita

Ira etiam animus tristis, abjectus, tardus, fessus, durus, torvus diæta generosa, spirituosa, aromatica &c. corrigi & excitari potest, inde enim sanguis fluidus, mobilis, principiis subtilibus, pinguibus oleosis, sulphureis, salinis, aquosis largius permixtus oritur, qui sua mobilitate animum agilem, propensum, attentum, laboriosum, expeditum allicit, qui etiam suis principiis sulphureo-salinis fibras motrices & partes corporis sensibiles ad motus intensiores & solertiores vellicat. Quicumque ob sanguinem largiter biliosum in affectum iracundum præcipites sunt, illi feligant diætam, quæ accrementum bilis intercipit & præsentem ejus copiam minuit atque corrigit. Quicumque ob sanguinem spissius pinguem, crassum, viscidum, frigidum animum morosum, suspicacem, tenacem, rimidum, mæstum, hominum consortia fugientem, solitudinem quærentem &c. habent, illi talem adhibeant & continuent diætam, quæ intemperatas hæc sanguinis qualitates, corrigit & fluidum, mobilem &c. sanguinem causatur. Et ita cum reliquis sanguinis qualitatibus adversis, animi ataxiam & perturbationem provocantibus, procedendum erit: hocque modo non solum sanguis, sed etiam animus vere nobilis, generosus, gloriosus, virtuosus erit. Hæc sunt quæ præsentem Specimine de Sanguine nobili differere placuit. Quod superest Deo optimo actionum nostrarum moderatori humillimas dicimus gratias, quod præsentem opellam felici successu coronare voluerit, quem devotissimis precibus rogamus, ut reliquis nostris conatibus prosperos progressus & salutarem largiatur decursum atque

F I N E M.

D 3

CLA.

CLARISSIMO
DOMINO MAGISTRO,

MEDICINÆ CANDIDATO

DIGNISSIMO

Ευλογίαν και Μακαριότητα

apprecatur

P R Æ S E S.

DUm Inaugurale Specimen edere & defendere instituiti & a me comitatum boni voti petiisti, ita argumentum tractationis *TUÆ* in memoriam mihi revocavit effatum *BARTHOLINI in disp. de Sanguinis abusu* init. præf. *Seculum quod terimus sanguinolentum est, & orbis melioris partes cruore madent. O! infelicia tempora! Transit quoque sanguinis amor ad Corbedras, placatas Musas, purpura hac illustres.* Sic heroico & violento, modo in campis & præliis militaribus Sanguis nobilium & ignobilium sine discrimine profunditur, in foro etiam medico & artificioso utrorumque sanguis subtrahitur; licet sæpe in hoc posteriori campo sanguinolentus animus dominetur & varii apud nobiles & ignobiles sanguisorbæ & nativæ purpuræ crudeles prodigi & profusores evadant: vicissim *BARTHOLINUS l. c. ff. i.* testatur, quod olim ap. *Septentrionales* rarus fuerit *VSnis* usus: *majores enim abstinentia, exercitio, frictionibus ac sudoribus recte copiam sanguinis imminuerunt: inediam in primis plethoræ opposuerunt medica*

medici &c. Vario igitur respectu Sanguis in Medicina
objectum specialis considerationis constituit: sic ex San-
guinis inspectione iudicium de sanitate hominis formatur;
unde passim multa prognostica ex Sanguine a medicis pro-
feruntur, quamvis HELMONTIUS *de febb. c. 2. Maur. HOFF-*
MANNUS in prudentia medica ex Sanguine, SORBAIT in
Medic. Pract. zr. 5. c. 3. FERNELIUS de emissi sangu. iudicio.
BOHNIUS in offic. Medic. dupl. P. 1. c. 7. p. 155. sq. LENTILIUS
Ereodr. p. 120 aliique fallaciam Hæmatoscopix con- & pro-
fiteantur. Quod vero Sanguis cum sanitate mentis con-
sentiat, antiquiores æque ac recentiores medici observa-
runt: HIPPOCRATES jam suo tempore testatus fuit, quod
sanguis maximam partem ad prudentiam conferat. Sic et-
iam elegans & memorabile argumentum est, quando ne-
xus animæ & sanguinis condigne inquiritur & indicatur,
dum anima in sanguinem efficacissime & sæpissime ope-
ratur, hic vero iterum cum anima eximium habet com-
mercium: Quare in S. Codice Sanguis, vita, & anima pro
uno accipiuntur subjecto, ut & sanguini per Prosopopœ-
iam affectiones animæ adscribuntur *Gen. IV. & Apoc. VI.*
conf. HUNDSHAGEN disput. de stilliv. sangu. in cadov.
de qua consideratione contra jejunas & confusas mechani-
carum nonnullarum fictionum, assimilationum & imagina-
tionum mixturas & applicationes multis locis a me actum
fuit. Ideo etiam in nulla corporis parte magis, quam in
facie, quæ speculum mentis est, Sanguis elucet. Hujus
observationis dignissimæ CANDIDATE CLARISSIME
memor, placuit TIBI pro themate TUE dissertationis Inau-
guralis feligere disquisitionem *Sanguinis nobilis*; quoni-
am Medici frequenter hujus purpuræ generosam, spiri-
tuosam & nobilem qualitatem de prædicare solent, proinde
etiam

etiam gens nobilis sanguinis nobilitate, morali & physico respectu, splendet. Hoc autem Specimine TU quoque nobilitatem, maturitatem & dignitatem capacitatis TUÆ in Scientiis Philosophicis & Medicis comprobas, dum per multos annos tam in Fridericiana Musarum sede, quam in aliis inlytis Lyceis egregia assiduitate Studiorum culturam profecutus es, ut & in arte medica practico usu felices & exoptatos progressus fecisti, ita ut longe ante Privilegia academica Doctoralia petere & pro merito acquirere potueris, siquidem elegantem thesaurum optimarum Scientiarum collegisti, eundemque honesta ac modesta vitæ integritate ornasti; quare hoc cimelium honorum academicorum TIBI, exacte merito Medico, conferuntur. Fruere igitur hoc ornamento feliciter! de quo TIBI, auditori olim meo probo & assiduo, plurimum gratulor: est mihi denique in optatis, ut fons benedictionis honestos tuos futuros labores, ac presentes honores largo prosperitatis ac felicitatis apparatu coronet tuumque in me propensum ac faventem animum conserveat atque confirmet, qualem vicissim TIBI spondeo & offero.

Vale. Dab. XII. Calend. Junii A. R. S. cIo lccc XLV.

So pflegt man zu ringen, so pflegt man zu käm-
pfen,

So pflegt man der Gegener Urtheil zu dämpfen,
So tilget man iezo der Gegener Pracht,
Indem man sich Ruhe und Sicherheit macht.

Drum trägst Du o werthester Gönner auch heute,
Den Doctorhuth rühmlich als Streiter zur Beute,
Vergönne mir heute geneigter Freund,
Der ich es beständig gut habe gemeint.

Daß ich Dir ein Liedgen zum Ruhme nachsinge
Nebst anderen iezo ein Wünschgen mit bringe,
Da Dich mein Freund heute Fridricia krönt,
Und mit den vergörterten Musen versöhnt,

Drum schenken die Musen Dir heute zum Lohne
Den Doctorhuth ihrem geliebtesten Sohne,
Drum lebe beständig von Höchsten beglückt,
Gesegnet, beglückt, bis er Dir was schickt,
Was schicken? Ruhm, Reichthum, Ruhm, Ehre, ein
Güchgen

Beständig in allerley Fällen ein Mütchgen,
Den laß ja nicht sinken, den laß ja nicht wancken,
Nein, bleibe beständig in muthigen Schrancken.

Ja, lebe beständig ohn einiges Leide,
So leb ich gewislich mit Dir in der Freude.

E

So

So will ich auch stets mein Freund an Dich gedenken,
Bermittelst Bekannten ein Wünschgen Dir schenken,
Daß Du mein Freund, lebest in sicherer Ruh
Bis Dir der Todt nebst mir die Augen drückt zu.

D. G. G. Wendt.

Nunc exoptatos tandem cum laude reportas
Post indefessosque labores, fautor amande!
Quos medica summos & honores arte reportas.
Gratulor ex animo, TIBI semper grator honores
Hos doctorales. Applaudo; semper amœna
Eveniant quæcunque TIBI; sed prospera quævis
Apprecor in praxi medica; modo restat & unum:
Tempore futuro memorem si sistis amici
Te, si transcribas faustum cunctum; Valeasque.

F. Welz,

Silesius Med. Cand. Oppon.

Sehrter Freund!

wenn der, so im Vermögen sitzt,
Und den sein hoher Stand, in allen Fällen schüst,
Bey seinem Ueberfluß, sich in die Höhe schwinget;
Hört man, wie jeder ihm erfreute Lieder singet,
Wie jeder seinen Fleiß bis zu den Sternen trägt,
Und seiner Wissenschaft mit sonderm Ruhm belegt,
Wie man da prophezeit, und von den künftigen Tagen
Von nichts, denn größserm Glück, weis zum voraus zu
sagen;

Und

Und das mit Recht. Doch, wenn der, den das Ar-
muth drückt,
Und bey den Studien, nichts überall erblickt,
Bey seiner Nothdurft sich doch unverdrossen zeigt,
Durch Hunger, Durst und Frost zum Ehren-Gipffel steigt,
Der muß ohn allem Streit, weit mehr zu rühmen seyn:
An Dir, geehrter Freund! trifft dieses richtig ein:
Drum muß Dein Ruhm an Tag, und bis zum Sternen
gehen,
Weil Dich die Wissenschaft und Klugheit selbst erhöhen.
Durch guter Leute Gunst, und Deinen muntern Fleiß,
(Davon ich ganz gewiß die ächte Wahrheit weis).
Bist Du vor kurzer Zeit zum Baccalar gedrungen
Und hast in Halle Dich zum Doctorhuth geschwungen,
Was Philuris hier that, preist dort Saline gut.
Ich wünsche tausend Glück zum neuen Doctorhuth!
Die Welt kan sich von Dir viel Gutes einst versprechen,
Und ich, Du werdest nie die alte Freundschaft brechen.

Mit diesen wenigen gratulirt dem Herrn
Doctor dessen ergebenster Freund
und Diener

Joh. Christophorus Ebelius,
Art. Salut. Cultor.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Jon. Christophorus
Faint text below the name, possibly a signature or title.

Pl. 157. 80

?

ULB Halle

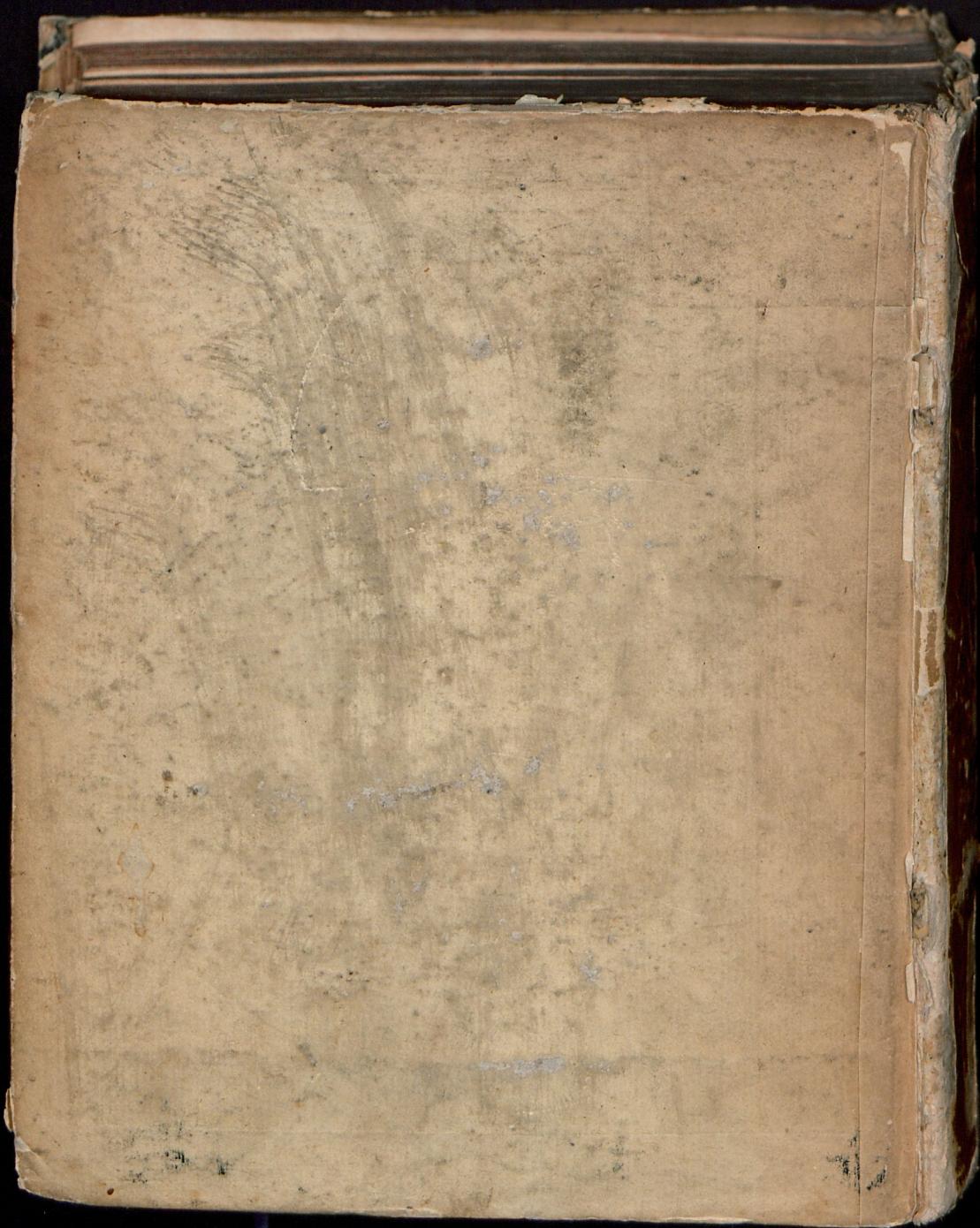
3

002 179 687

sb

15

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,
DE
SANGUINE NOBILI,
Vom
Adelichen Geblüt,

Quam
AUSPICE DEO PROPITIO,
Et Consensu atque Auctoritate Gratiſſe Facultatis Medicæ,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,
P R Æ S I D E
DN. D. MICHAELE ALBERTI,
SACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB.
CONSILIARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFES-
SORE PUBLICO ORDINARIO, ETC.
FACULT. MEDICÆ SENIORE
DECANO SUO SPECTATISSIMO,
Domino Patrono, Præceptore ac Promotore suo, omni honoris cultu prosequendo,
PRO GRADU DOCTORIS
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILE-
GIIS DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,
HORIS LOCOQUE CONSVETIS
ANNO MDCCXLV. D. MAJI
Publicæ ac placide Eruditorum ventilationi ſubjicite
RESPONDENS
M. CAROL. FRANC. VINCENTIUS LANDANY,
H U N G A R U S.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
TYPIS JOH. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.